7/3705

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

K - Q
TSE-ISO-EN
9000

SAYI: B.13.APK.0.10.00.00/320-3477
KONU: Yazılı Soru Önergesi

05 KASIM 2004

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: 14.10.2004 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/3705-7413/23847 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde alınan ve Başbakanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN'a tevcih edilen Çanakkale Milletvekili Ahmet KÜÇÜK'e ait 7/3705 Esas No'lu yazılı soru önergesi Bakanlığımızca incelenmiş olup, konuya ilişkin cevabi ilgi ve değerlendirmeler aşağıda sunulmuştur.

08.09.1999 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 4447 sayılı Kanun gereğince, 1479 sayılı Bağ-Kur Kanunu'nda gelir basamaklarının arttırılması ve emekli aylıklarının hesaplanması ile bağlanan emekli aylıklarının aylar itibariyle arttırılması için yeni bir sistem getirilmiş olup, 4447 sayılı Kanun'un 29 uncu maddesiyle değiştirilen 1479 sayılı Kanun'un 36 ncı maddesinin son fıkrasında "Bu Kanuna göre bağlanan yaşlılık malullük ve ölüm aylıkları her ay bir önceki aya göre Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından açıklanan en son temel yıllı kentsel yerler tüketici fiyatları indeksindeki değişim oranı kadar arttırılır." Yine, 1479 sayılı Kanun'un 4447 sayılı Kanun'un 31 inci maddesiyle değiştirilen prim ve aylıklara esas olan gelir basamaklarının belirlenmesine ilişkin 50 nci maddesinde "Bu Kanuna göre sigortalıların ödeyecekleri primler ve bağlanacak aylıkların hesabında yirmidört basamaklı gelir tablosu uygulanır. Tabloda yer alan gelir basamakları her yıl Nisan ayında ilk olarak bir önceki yılın Aralık ayı ile, ondan önceki yılın Aralık ayına göre Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından açıklanan en son temel yıllı kentsel yerler tüketici fiyatları indeksindeki değişim oranı kadar, ikinci olarak bir önceki yılın gayri safi yurt içi hasıla sabit fiyatlarla gelişme hızları kadar arttırılarak belirlenir." Hükmü bulunmaktadır.

Buna göre;

31.12.1999 tarihi ve daha öncesinde bağlanan emekli aylıklarının her ay bir önceki ayın tüfe değişim oranı kadar arttırılması uygulamasına 01.01.2000 tarihinden itibaren başlanmıştır. Kanunun yürürlük tarihinden sonra bağlanacak yeni aylıkların ve sigortalıların ödemesi gereken aylık primlerin hesaplanmasında uygulanan gelir tablosunun, her yıl Nisan ayında ilk olarak bir önceki yılın Aralık ayı ile ondan önceki yılın Aralık ayına göre Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından açıklanan en son temel yıllı kentsel yerler tüketici fiyatları indeksindeki değişim oranı kadar, ikinci olarak bir önceki yılın gayri safi yurt içi hasıla sabit fiyatlarla gelişme hızları kadar arttırılarak uygulanmasına başlanmıştır.

İnönü Bulvarı No: 42 Emek / ANKARA TEL: (0312) 212 20 72 Faks: (0312)215 18 00 E-Mail: apk@csgb.gov.tr

Diğer taraftan 1479 sayılı Kanunun 04.10.2000 tarihinde yürürlüğe giren 619 sayılı KHK ile değiştirilmeden önceki 58 inci maddesine göre, sigortalı ve haksahibi olan kimselere bu Kanun gereğince bağlanan aylıkların her ay veya üç ayda bir peşin olarak verilmesi ile aylıkların ödeme tarihlerini belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkili idi.

Anılan hükme dayanılarak 27.11.1999 tarihli ve 23889 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 99/13525 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile daha önce her ayın 10 ve 12 sinde ödenmekte olan aylıkların Ocak/2000 ayından başlanarak her ayın 25-26-27-28 inci günlerinde ödenmesi kararlaştırıldığından, ödeme günlerinin değiştirilmesi nedeniyle oluşan 15-16 günlük maaş tutarı ile Aralık / 1999 ayında ödenen aylıkların Ocak/2000 tarihine sarkan 9-11 günlük aylıklara ilişkin farklar TÜFE zammı uygulanmak suretiyle 25-26-27-28 / Ocak 2000 tarihinde ödenmiş olup, bu konuda Kurum aleyhine açılmış herhangi bir dava da bulunmamaktadır.

1479 sayılı Kanuna 4447 sayılı Kanun'un 62 nci maddesi ile eklenen geçici 4 üncü maddeye göre 1479 sayılı Kanun'un 36 ncı maddesinin son fıkrasına göre Bağ-Kur tarafından ödenen aylıklarda dönem sonuna kadar yapılan artış oranının, aynı dönemin memur aylıklarında yapılan ortalama artış oranının altında kalması halinde söz konusu ödemeleri aradaki fark kadar artırılmaya Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır.

2002 yılında memur aylıklarına kümülatif bazda yapılan artış oranı % 35.3 olup, aynı sürede 1479 sayılı Kanuna tabi sigortalılara bağlanan aylıklar, uygulanan aylık TÜFE değişim oranları kadar arttırılarak 1479 sayılı Kanuna tabi sigortalıların bağlanan aylıklarında 2002 yılında kümülatif olarak % 31.8 oranında artış sağlanmıştır.

Ancak, sözü edilen Geçici 4 üncü madde hükmüne göre yapılması gereken artışın % 3.5 gibi düşük bir oranda gerçekleşmesi nedeniyle, Bakanlar Kurulu'nun almış olduğu 15.01.2003 tarih ve 2003/5145 sayılı kararı ile 1479 sayılı Kanuna göre 1-12 inci basamaklarda aylık alanların aylıklarında 100 Milyon, 13-24 üncü basamaklarda aylık alanların da aylıklarında 75 Milyon liraya tamamlayacak miktarlarda seyyanen artış getirilmiştir.

Yine, 28.01.2004 tarih ve 25360 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5073 sayılı Kanun'un 2 nci maddesinin (a) bendine göre Malullük, yaşlılık ve ölüm aylığı alanların, 2003 yılı Aralık ayı ödeme döneminde aldıkları aylıklar, aylık ödeme tarihlerinden geçerli olmak üzere 2004 yılı Ocak ayından itibaren % 10 ve 2004 yılı Temmuz ayından itibaren de bir önceki aya göre % 10 oranında artırılarak ödenmektedir.

Ayrıca, geçim endeksleri, genel ve asgari ücret, Ülkenin ekonomik durumu ile Kurumun mali ve aktüeryal durumu da göz önünde bulundurularak Kurum emeklileri ile dul ve yetimlerinin aylık maaş tutarlarında 2005 yılında artışlar sağlanabileceği gibi Sosyal Sigortalar Kurumu ile Bağ-Kur arasında ödenen aylıklardaki farklılıkların giderilmesi üzerindeki çalışmalarda devam etmektedir.

Diğer yandan, Sosyal Sigortalar Kurumunda da;

4447 sayılı Kanunla emekli, dul ve yetimlerinin aylıklarının her ay bir önceki aya göre tüketici fiyatları indeksi artış oranı (TÜFE) kadar artırılarak ödenmesi öngörülmüş ve anılan Kanunun bu hükmü 01.01.2000 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

2000 yılı Mayıs ayında Sosyal Sigortalar Kurumu aleyhine açılan münferit davalarda, artışın her ay aylık ödeme tarihi olan 19 ile 23 günlerinden itibaren uygulandığı, bu nedenle eksik ödenen TÜFE artışlarının Kurumca ödenmesi talep edilmiş, söz konusu talep ilgili iş mahkemelerince kabul edilerek hüküm altına alınmış ve kararlar Yargıtay onamasından geçerek kesinleşmiştir.

Söz konusu yargı kararları Kurum tarafından geciktirilmeden uygulanmış ve Sosyal Sigortalar Kurumu Yönetim Kurulu'nca yapılan değerlendirmede 01.01.2000 tarihi ile 19-23.01.2000 tarihleri arasında TÜFE artış farkı ödemesi yapılması gerektiği sonucuna varılmış ve özel sektörden emekli olanlara 18-22 gün, kamu sektöründen emekli olanlara 4-8 günlük farklar Ağustos 2002 döneminde, yine kamu sektöründen emekli olanlar için 01.01.2000-15.01.2000 tarihleri için ödenmeyen 14 günlük farklar Temmuz 2004 döneminde yasal faiziyle birlikte emekli, dul ve yetimlere ödenmiştir. TÜFE farkı olarak emekli, dul ve yetimlere Ağustos 2002 döneminde 18.8 trilyon Temmuz 2004 döneminde de 5.9 trilyon olmak üzere toplam 24.7 trilyon lira ödeme yapılmıştır.

Sosyal Sigortalar Kurumu emeklileri tarafından yalnızca Ocak 2000 ayına ait TÜFE farkı olmadığı, gelir ve aylıkların her ay ödeme tarihlerinde bir önceki aya göre TÜFE artış oranında artırılacağı yönünde değişiklik yapıldığı Haziran 2002 ayına kadar da TÜFE farkı ödemesi yapılması gerektiğine ilişkin davalar açılmıştır.

Münferit olarak açılan bu davalar sonucunda, Yargıtay ilgili dairelerince de onanan kararlar Kurum tarafından uygulanmış, en son Yargıtay 10. ve 21. Hukuk Daireleri tarafından yerel mahkemelerce Şubat 2000-Haziran 2002 tarihleri arasında TÜFE farkı ödemesi yapılması yönünde verilen kararlar bozularak söz konusu dönemde ödeme tarihleri itibariyle Kurumca gelir ve aylıklarda yapılan artışlar ile TÜFE artışlarının her ayın 1'inde yapılması durumunda bir fark oluşup oluşmadığının araştırılması gerektiği hükme bağlanmıştır.

Şubat 2000-Haziran 2002 döneminde TÜFE artışı uygulamasına ilişkin hukuki süreç devam etmekte olup, Anayasamızda ifadesini bulan "Hukuk Devleti" ilkesine uygun olarak bu süreç sonucunda sosyal Sigortalar Kurumu emekli, dul ve yetimlerinin Kurumdan TÜFE farkı alacakları bulunduğunun ortaya çıkması halinde gerekli değerlendirme yapılacaktır.

4447 sayılı Kanunla 506 sayılı Kanuna eklenen ve gelir/aylıkların artırılmasını düzenleyen Ek 38 inci madde gereği; bu Kanuna göre bağlanan gelir ve aylıklar her ay bir önceki aya göre Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından açıklanan en son temel yıllı kentsel yerler tüketici fiyatları indeksi artış oranı kadar artırılarak ödenmektedir.

7/3705

Diğer taraftan, 15.01.2003 tarih, 24994 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 4784 sayılı Kanunla, Sosyal Sigortalar Kurumu'ndan gelir ve aylık almakta olanlara 01.01.2003-31.12.2003 süresi için, 2003 yılında her ayın ödeme tarihlerinde 506 sayılı Kanunun Ek 38 inci maddesine göre, Ocak 2003 ayından itibaren almakta oldukları gelir, aylık ve telafi edici ödemelerde yapılan artış miktarları toplamını 75.000.000.- liraya tamamlayacak şekilde sosyal destek ödemesi yapılmış olup, 506 sayılı Kanunun Ek 38 inci maddesi gereği yapılan artışların 75.000.000 TL. ilaveli aylığı geçtiği ödeme döneminden itibaren gelir/aylıklar TÜFE oranında artırılarak ödenmeye devam edilmiştir.

Öte yandan, 28.01.2004 tarih, 25360 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5073 sayılı Kanun gereğince ise Sosyal Sigortalar Kurumundan gelir ve aylık almakta olanların gelir ve aylıkları 2004 yılı Ocak ayı ödeme dönemi ile 2005 yılı Ocak ayı ödeme dönemi arasında, 2004 yılı Ocak ayı ödeme döneminden itibaren % 10 oranında, 2004 yılı Temmuz ayı ödeme döneminden itibaren de bir önceki aya göre % 10 oranında artırılarak ödenmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Murat BAŞESGİOĞLU
Bakan